

Justisdepartementet,
Lovavdelingen,
P.b. 8005 Dep,
0030 Oslo

JUSTISDEPARTEMENTET	
23 DES 2005	
SAKSNR.:	200504026
AVD/KONT/BEH:	LOV/EO/HI
DDK.NR.	98
ARKIVKODE:	

Sendes også på E-post til: hilde.indreberg@jd.dep.no

Høring: NOU 2005:8 Likeverd og tilgjengelighet

Det vises til mottatt NOU 2005:8 Likeverd og tilgjengelighet med lovforslag om forbud mot diskriminering på grunnlag av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) fra Justis- og politidepartementet, med høringsfrist 31. desember 2005. Statens seniorråd behandlet utredningen på sitt rådsmøte 12. – 13. desember 2005 og vedtok følgende uttalelse:

De fleste vil oppleve at funksjonsevnen endres som følge av sykdom, alder og andre omstendigheter i ulike livsfaser. Funksjonshemmende barrierer svekker ofte tilgjengelighet til og deltakelse i deler av samfunnet og samfunnslivet, og det gjør at mange med funksjonsnedsettelse får redusert livskvalitet og dårligere levekår enn andre. Derfor er Statens seniorråd fornøyd med at Syseutvalget foreslår å sikre likeverd ved å legge til rette for at alle skal kunne delta i samfunnet. Utvalget legger vekt på at inkludering av alle forutsetter et universelt utformet samfunn der det tas høyde for at mennesker har ulikt funksjonsnivå. Det fremmer muligheten til å leve et selvstendig og aktivt liv uavhengig av funksjonsevne.

Statens seniorråd er enig i utvalgets konklusjon om at forebygging av diskriminering ville bli best ivarettatt med én felles lov mot diskriminering som ivaretar de ulike særlovenes diskrimineringsgrunnlag. På veien dit er det funnet nødvendig å fokusere på enkeltområder der en erfaringsmessig opplever hindringer for å føre et aktivt liv. Det er grunnlaget for utvalgets lovforslag om likeverd og tilgjengelighet.

Statens seniorråd kommenterer noen forhold i utredningen som har særlig betydning for økte muligheter for en aktiv hverdag.

§ 1 Formål

Rådet er enig i lovforslagets formål om likeverd med vern mot diskriminering og mulighet for samfunnsdeltakelse for alle, gjennom nedbygging av og hindring av nye samfunnsskapte barrierer som er funksjonshemmende.

§ 4 Forbud mot diskriminering

Rådet mener det må framkomme tydelig i loven at forbudet mot diskriminering av mennesker med nedsatt funksjonsevne omfatter alle mennesker med nedsatte fysiske, psykiske og kognitive funksjoner, uavhengig av alder.

§ 9 Plikt til generell tilrettelegging (universell utforming)

Rådet støtter forslaget om at offentlige og private utbyggere og aktører som er ansvarlige for produkter og tjenester for allmennheten, forpliktes til å planlegge og handle ut i fra at universell utforming skal ivareta alle, uansett om en har nedsatt funksjonsevne eller ikke.

Utvalget har listet opp noen aktuelle tilbud og tjenester som omfattes av lovbestemmelsen. I forlengelsen av det ønsker rådet å peke på behovet for at statlige myndigheter legger til rette for og stiller krav om universell utforming av veinettet og kollektivtransporten til både offentlige og private virksomheter som utfører tjenestene på området. Manglende og dårlig tilgjengelighet til kollektivtransport kan føre til at man blir isolert og utelukkes fra å delta aktivt i kultur, arbeid og fritidssysler.

Rådet går ut ifra, og finner det helt nødvendig, at plikten også omfatter informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Teknologien kan både styrke uavhengighet og selvutfoldelse, og redusere den, avhengig av hvordan teknologien utformes og at det finnes alternativer til teknologien. Derfor må det stilles krav om universell utforming av utstyr og løsninger der informasjons- og kommunikasjonsteknologien tas i bruk.

Rådet mener at punktet om at lovens bestemmelse gjelder bare så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten, må tolkes restriktivt. Her er det viktig at det offentlige går foran med et godt eksempel.

§ 10 Plikt til individuell tilrettelegging

Kravet til universell utforming vil legge til rette for at flest mulig kan delta. Men for enkelte vil det være behov for spesialtiltak for å kunne delta aktivt, for eksempel i arbeid. Rådet støtter således forslaget om at arbeidsgiver skal ha plikt til å foreta rimelig individuell tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver, og at lærested og undervisning, barnehagetilbud og visse offentlige tilbud som dagaktivitet og avlastningshjem innrettes særskilt for personer med nedsatt funksjonsevne.

§ 11 Plikt til universell utforming av bygg og anlegg mv.

Det er viktig å bygge opp under tiltak som har som mål å bevare og utvikle funksjonsevnene slik at den enkelte kan leve et aktivt liv. Samfunnets vektlegging av fysisk og psykososial tilrettelegging for alle, er av stor betydning for den enkeltes motivasjon og mulighet for deltakelse og mestring. Tilgjengelighet til bygg, anlegg og opparbeidede uteområder rettet mot allmennheten er derfor spesielt viktig.

Statens seniorråd har merket seg at denne lovparagrafens innhold framhever og tydeliggjør den spesielle plikten som tilligger bygg og fellesarealer rettet mot allmennheten og er således et supplement til bestemmelsene i bygningslovutvalgets forslag om at universell utforming skal ligge til grunn for planleggingen og kravene til alle byggetiltak. Tydeliggjøring av en slik plikt der Syseutvalgets forslag om tidsfrister for full virkning av bestemmelsen med år 2009 for nye og år 2019 for eksisterende bygg, anlegg og uteområder inngår, bør framgå av både plan- og bygningsloven og lov om likeverd og tilgjengelighet.

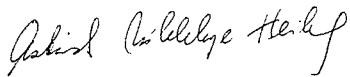
God og tidlig dialog i plan- og byggeprosesser mellom utbyggere, kommunen og brukere av bygninger og nærområder vil bidra til bedre tilgjengelighet. I den sammenheng er det viktig at kommunens egne rådgivende utvalg, som representerer brukerne, trekkes tidlig med i planprosessen. Vi tenker da spesielt på kommunens lovpålagte eldreråd og råd for funksjonshemmede som er lovbestemt, men ikke iverksatt ennå. Statens seniorråd mener det bør framgå av reglene at kommunen plikter å ivareta brukermedvirkningsaspektet i planarbeidet gjennom inkludering av de nevnte rådene i planarbeidet.

Rådet finner det ulogisk at klage på dispensasjon fra bestemmelsene om universell utforming gitt av plan- og bygningsmyndighetene, kan bringes inn for og overprøves av Likestillings- og diskrimineringsnemnda. Ved en evt. klageadgang som utvalget går inn for, er det kun representative organisasjoner som kan klage. Rådet er imidlertid av den oppfatning at en slik klageadgang også må innbefatte enkeltpersoner, det vil si at det ikke må være noen begrensninger i hvem som kan klage. Dersom klageadgangen skal være knyttet til brukernes organisasjoner, må langt flere enn funksjonshemmedes organisasjoner innbefattes. En skal være klar over at bl.a. pensjonistenes organisasjoner ivaretar interessene til mange godt voksne mennesker med funksjonsnedsettelse.

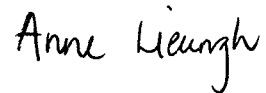
§ 15 Håndheving

Rådet støtter utvalgets forslag om at Likestillings- og diskrimineringsombudet skal føre tilsyn med og medvirke til gjennomføring av loven på lik linje med andre lover som inneholder diskrimineringsperspektivet. Ombudets veilednings- og pådriverrolle vil få tilført et nytt fagområde og må således tilføres ressurser med kunnskap og kompetanse om universell utforming.

Med hilsen

Astrid Nøklebye Heiberg
leder av Statens seniorråd

Anne Lieungh
avdelingsdirektør